

Asia: VN/20498/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi elinympäristöjen kunnostus- hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021-2030 myönnettävästä valtionavustuksesta

Valtioneuvoston asetus elinympäristöjen kunnostus- hoito- ja ennallistamishankkeisiin vuosina 2021-2030 myönnettävästä valtionavustuksesta

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta ja perustelumui stiosta. Käsittelyn helpottamiseksi pykäliin kohdistuvat kommentit pyydetään jättämään pykäläkohtaisten otsikoiden alle.

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää kannatettavana, että Helmi-elinympäristöohjelman mukaisiin luonnon monimuotoisuutta edistäviin hankkeisiin voidaan myöntää myös avustusta. Tavaroina ja palveluina tällä hetkellä myönnettävä tuki perinnebiotooppien hoitoon ja kunnostukseen on osoittautunut varsin byrokraattiseksi ja työlääksi niin ELY-keskusten kuin maanomistajienkin näkökulmasta.

1 § Soveltamisala

Kommentit 1 § ja siihen liittyvä osuus perustelumui stiosta

-

2 § Määritelmät

Kommentit 2 § ja siihen liittyvä osuus perustelumui stiosta

-

3 § Valtionapuviranomainen

Kommentit 3 § ja siihen liittyvä osuus perustelumui stiosta

Pykälän perusteluissa todetaan, että "ELY-asetuksen 4 §:n muutoksen (146/2021) perusteella Uudenmaan ELY-keskus hoitaa valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitetut valtionapuviranomaisen tehtävät, kun avustusta myönnetään valtion talousarviossa erikseen osoitetuista määrärahoista

kunnille tai järjestöille Helmi-elinympäristöohjelman mukaisesti elinympäristöjen kunnostamis- ja ennallistamishankkeisiin." Organisaatio- ja henkilöstövaikutusten osalta todetaan, että asetus aiheuttaisi vähäisiä em. muutoksia valtionapuviranomaisena toimivassa ELY-keskuksessa. Avustus työllistää myös paikallisia ELY-keskuksia. Kunta-Helmin ensimmäisessä haussa on paikallisessa ELY-keskuksessa mm. toteutettu tuen markkinointitilaisuus kunnille, osallistuttu useisiin keskusteluihin mm. Valonian ja kuntien kanssa, toimitettu aineistoja kuntien mailla sijaitsevista perinnebiotoopeista sekä tehty maastokäyntejä, joissa on neuvottu hoidon suunnittelussa. Hakijat tulevat todennäköisesti jatkossakin tarvitsemaan kunnostus- ja hoito-ohjeita ja apua merkittävien kohteiden löytämisessä sekä avustuksen myöntävä ELY-keskus tukea hankkeen ja sen toimenpiteiden arviontiin ja oikeaan kohdennukseen, joten resurssien riittävydestä myös paikallisissa ELY-keskuksissa tulee huolehtia.

4 § Avustettavat hankkeet

Kommentit 4 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

HELMI-elinympäristöjen kunnostaminen ja hoito sisältävät asetusluonnoksen 2 §:n määritelmän mukaan myös toistuvaluonteisia toimenpiteitä. Pykäläluonnoksessa 4 jää epäselväksi se, voiko sama kunnostamistoimenpide (samalla kohteella) hakea/saada tukea useamman kerran eri hakukierroksilla. Toimenpiteethän voivat olla pitkäkestoisia toistuen esim. useaan kertaan kymmenen vuoden aikana. Tärkeää onkin kiinnittää huomiota monimuotoisuushyötyjen turvaamiseen hankkeen jälkeen, kun avustusta ei enää myönnetä.

Pykäläluonnoksessa 4 todetaan myös, että "Valtionavustusta voidaan myöntää myös toteutettavien toimenpiteiden edellyttämiin inventointeihin ja suunnitelmiin sekä arvokkaan luonnon suojaamiseksi rakennettaviin rakenteisiin." Hieman epäselväksi jää, voiko hanke sisältää yksinomaan inventointia ja suunnittelua vai edellytetäänkö aina hankekohtaisesti myös hoito-, kunnostus- tai ennallistamistoimenpiteitä sisällyttämistä hankkeeseen. Onko siis mahdollista vaiheistaa toimenpiteet kahdeksi hankkeeksi (toimenpiteiden suunnittelu ja niiden toteutus)?

Informaatio-ohjaus on terminä vaikeasti ymmärrettävä ja sen määrittelystäkin ollaan montaa mieltä. Olisiko selkeämpää todeta, että hankkeisiin voi sisältyä myös hoito-, kunnostus- ja ennallistamismenetelmien testausta, näihin liittyvää koulutusta sekä oppaiden laadintaa. Myös maastossa kohteella olevien taulujen, jossa esitellään kohdetta sekä sen hoitoa tai kunnostusta, tulisi olla mahdollista sisällyttää hankkeeseen. Kun hankkeille myönnetään julkista tukea, tulisi lähtökohtana kaikkien hankkeiden osalta olla, että hankkeiden tulokset ja tuotokset (menetelmätestaus, oppaat, maastokoulutukset jne.) jalkautetaan mahdollisimman laajasti ja pysyvästi. Jonkinlainen tietopankki em. osalta voisi olla tähän tarkoituksenmukainen ratkaisu.

5 § Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset ja rajoitukset

Kommentit 5 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Hankkeiden laadulla ja toteuttamiskelpoisuudella tarkoitettaneen hankkeen sisältämien toimenpiteiden laatua ja toteuttamiskelpoisuutta suhteessa hoidettavan, kunnostettavan tai ennallistettavan kohteen luontoarvojen tarpeisiin (luonnon monimuotoisuuden tilan parantaminen).

Pykäläluonnoksen 5 sisällöstä ei välity perusteluissa mainittu "laajojen ekologisten kokonaisuuksien turvaaminen", joten se tulisi lisätä myös pykälätekstiin.

Momentin 3 osalta tulisi tarkentaa, tarkoitetaanko tässä "muulla julkisella rahoituksella" myös hankkeelle (toistuvavuonteiset hoito- ja kunnostustoimenpiteet) aiemmin myönnettyä tässä tarkoitettua avustusta.

6 § Avustuksen hakija

Kommentit 6 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Asetusluonnoksessa pykälä on otsikoitu "Avustuksen hakija"; perusteluissa käytetään termiä "Avustuksen saaja".

Määritelmää "muut kuntaomisteiset toimijat" tulisi avata perusteluissa. Tarkoitetaanko sillä esim. myös kuntaomisteisiä kehitysyhtiöitä?

Asetusluonnoksesta tai perusteluista ei ole pääteltävissä, tarkoitetaanko yhdistyksillä ainoastaan rekisteröityjä yhdistyksiä vai myös rekisteröimättömiä yhteisöjä.

Seurakunnille (rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille) tulisi mahdollistaa avustuksen hakeminen, koska seurakunnilla on omistuksessaan merkittävää maaomaisuutta, jolla on myös luonnon monimuotoisuusarvoja.

7 § Avustuksen enimmäismäärä

Kommentit 7 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Omarahoitusosuuden vaatimus on kannatettava asia ja lisää avustuksen hakijan sitoutumista hankkeeseen. Toisaalta pienten yhdistysten osalta saattaa olla esitetyn 5 %:n omarahoitusosuudenkin toteutuminen vaikeaa ja esteenä hankkeen käynnistämiseksi, mikäli esim. talkootyötä ei voida huomioida osaksi hankkeen omarahoitusta.

Muistiossa todetaan, että perusteluksi korkeammalle avustusosuudelle voitaisiin lukea esim. merkittävät luontoarvot kuten kiireellistä hoitoa vaativa uhanalainen lajisto. Em. osalta tulisi kuitenkin tarkastella, kohdellaanko tässä tapauksessa avustuksen hakijoita tasapuolisesti.

Muistiossa todetaan: "Valtionavustuksen saajan näkökulmasta tämä tarkoittaa, että avustuksen määrää alennetaan, jos avustuksen saaja saa avustuspäätöksen jälkeen samaan käyttötarkoitukseen muuta julkista tukea. Käytännössä avustuspäätökseen sisällytetään asiaa koskeva ehto." Toisaalta aiemmin (5.3 §) todetaan, että avustusta ei myönnetä hankkeeseen, jolle on myönnetty muuta julkista rahoitusta. Eikö valtionavustuslain mukaan tällaisessa tapauksessa tule kysymykseen avustuksen maksatuksen keskeytys ja avustuksen palauttaminen tai sen takaisinperintä.

8 § Hyväksyttävät kustannukset

Kommentit 8 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuistiosta

Itse asetustekstissä olisi selkeyden vuoksi hyvä todeta, miltä ajalta kustannukset ovat hyväksyttäviä. Perusteluissa todetaan, että avustettavassa hankkeessa voi syntyä kustannuksia vain hankkeen toteuttamisen aikana siitä lähtien, kun ELY-keskus on tehnyt hanketta koskevan valtionavustuspäätöksen. Mm. saariston ympäristönhoitoavustuksissa kustannukset ovat tukikelpoisia sen jälkeen, kun hakemus on jätetty ELY-keskukselle. Esitetty sääntely on tältä osin

ongelmallinen, koska avustuspäätös saattaa viipyä ja otollisin aika toimenpiteiden toteuttamiseen menee em. johdosta ohi, esim. puuston raivaus talvella. Tiettyihin toimenpiteisiin vaadittavat sääolosuhteet sekä eri eliölajien häirintään liittyvien kysymysten huomiointi saattavat myös vaikuttaa toimenpiteiden toteutuksen järkevään ajankohtaan. Tulisikin mahdollista hankkeen toteutus omalla riskillä ennen avustuspäätöksen tekemistä.

Pykäläluonnoksen 1 momentin 2) ja 3) kohtien osalta olisi hyvä tarkentaa, että tukikelpoisuuden edellytyksenä on myös hankintojen osalta se, että on noudatettu hankintalakia.

Hankintayksiköksi katsotaan hankintalain 5 §:n mukaan mikä tahansa hankinnan tekijä silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta 1—4 kohdassa tarkoitettulta hankintayksiköltä (mm. valtion viranomaiselta).

9 § Voimaantulo

Kommentit 9 § ja siihen liittyvä osuus perustelumuihistiosta

-

Mattila Olli

Jokinen Teija
Varsinais-Suomen ELY